

A MAGYAR BIOLÓGIAI TÁRSASÁG EMBERTANI SZAKOSZTÁLYÁNAK MŰKÖDÉSE A 2023. ÉVBEN

405. szakülés, 2023. június 30-án

- Farkas Gyula** (*Szegedi Tudományegyetem, Embertani Tanszék, Szeged*): *Búcsúzás két jó baráttól.*
- Szeniczey Tamás, Hajdu Tamás** (*Eötvös Loránd Tudományegyetem, Embertani Tanszék, Budapest*): *A múlt hálójában – Az avar kori populációszerkezet gráfelméleti alapú vizsgálata.*
- Gulyás András Zoltán^{1,2}, Spekker Olga^{3,4,5}, Samu Levente³, Vida Tivadar³, Siklósi Zsuzsanna³, Szilágyi Márton³, Kovács Bianka Gina⁶, Berta Adrián⁶, Marton Tibor⁶** (*¹Jász Múzeum, Jászberény, ²Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Régészeti Intézet, Budapest, ³Eötvös Loránd Tudományegyetem, Régészettudományi Intézet, Budapest, ⁴Szegedi Tudományegyetem, Archaikus és Recens Humán Genomikai Kompetenciaközpont, Szeged, ⁵Szegedi Tudományegyetem, Embertani Tanszék, Szeged, ⁶Eötvös Loránd Kutatási Hálózat, Régészeti Intézet, Budapest*): *Jánoshida – Márkuspart régészeti kutatása (beszámoló a terepbejárásról és a tervésatásról).*
- Cristina Tica** (*Eastern New Mexico University, Portales, USA*): *Sarmatians in the Hungarian Barbaricum: A bioarchaeological overview.*
- Sylwia Lukasik, Marta Krenz-Niedbala** (*Adam Mickiewicz University, Institute of Human Biology and Evolution, Poznan, Poland*): *Masters of the steppes: Unrevealing biology of ancient nomads.*
- György Pálfi, Marcos De Andrés, Barbara Gara, Réka Nagy, Zsolt Bereczki** (*University of Szeged, Department of Biological Anthropology, Szeged*): *The final period of the field anthropology excavation of the 3rd mass grave in the National Memorial Park of Mohács.*
- Marcos De Andres, Zsolt Bereczki, Erika Molnár, György Pálfi** (*University of Szeged, Department of Biological Anthropology, Szeged*): *Preliminary results of the bioarchaeological study of the Mohács 3rd mass grave skeletal remains.*

* * *

A Magyar Tudományos Akadémia Antropológiai Osztályközi Tudományos Bizottsága 2023. november 30-i alakulóülésén tisztségviselő-választást tartott.

A bizottság választott tisztségviselői:

Elnök:	Hajdu Tamás
Társelnök:	Pap Ildikó
Titkár:	Bereczki Zsolt
A Bizottság tagjai:	Bálint Csanád
	Erdei Anna
	Farkas L. Gyula
	Molnár Erika
	Pálfi György
	Szathmáry László
	Szeniczey Tamás
	Tihanyi József
	Vigh László
	Vitályos Gábor Áron (kooptált tag)
	Zsákai Annamária
Tanácskozási jogú tag:	Kovács Ilona

Bereczki Zsolt

Beszámoló
a Német Antropológiai Társaság (Gesellschaft für Anthropologie) 14. konferenciájáról
(Berlin, Németország – 2023. március 28. – április 1.)

A GfA 14. nemzetközi konferenciáját a berlini James Simon Galériában tartották a Museuminsel 2023. március 28-tól április 1-ig. A konferencia témája a mobilitás és a mozgás volt (Human and Humankind in motion). A kétévente megtartott konferenciát négy évvel a legutóbbi göttingeni találkozó után rendezték meg, mivel a 2020-ban kezdődött koronavírusjárvány miatt személyes részvétellel megtartott rendezvényre hamarabb nem volt lehetőség. A 2023-as konferencia társszervezője a Staatliche Museen zu Berlin Óskori és Korai Történeti Múzeuma volt.

A március 28-i esti üdvözlő összejövetel után a szakmai program 29-én reggel indult. Az előadások német és angol nyelven hangzottak el. Két nap alatt összesen 38 szóbeli előadásra került sor, amelyek között 5 plenáris előadás is helyet kapott. Albert Zink (Németország – Olaszország) a molekuláris vizsgálati módszerek perspektíváiról beszélt (Anthropology on the move – biomolecular investigation of disease and migration in ancient mummies and skeletons). Sandra Lössch (Svájc) a német nyelvterület igazságügyi antropológiai kutatásairól és intézményi háttéréről adott áttekintést (Forensic anthropology – Staus quo and perspectives in German speaking countries). Kirsten Bos (USA) a DNS vizsgálatoknak a fertőző betegségek paleopatológiai kutatásában betöltött szerepéről tartott előadást (Historical infectious disease burdens as revealed through ancient DNA). Wulf Schiefenhövel (Németország) a Pápua-Új-Guineában folytatott kutatásai során készített fotókkal gazdagon illusztrált esti plenáris előadást tartott a hadviselés és a csoportagresszió lehetséges biológiai gyökereivel kapcsolatban (Warfare – Rational choice or outcome of our biopsychology). Rimantas Jankauskas (Litvánia) a Kelet-Baltikum népmozgásainak kutatásáról beszélt (Eastern Baltics as the safe haven from migration – true or false?).

A programban két, magyar kollégák kutatásait bemutató előadás is szerepelt. Bereczki Zsolt (SZTE Embertani Tanszék) a honfoglaló magyarok trepanációs szokásairól tartott előadást (Király et al.: Trepanation as an activity related intervention among the early Hungarians of the Carpathian Basin?). Molnár Erika (SZTE Embertani Tanszék) a leprás megbetegedésekkel összefüggő mozgáskorlátozottságról mutatott be esettanulmányokat (Molnár et al.: Motion and emotion – Living with leprosy-related physical disability in the past).

Az előadások mellett sor került a GfA hivatalos munkacsoportjainak megbeszéléseire, illetve lezajlott a GfA rendes közgyűlése is. A közgyűlésen Jan Nováček elnök (State Office, Weimar) értékelte az elmúlt négyéves időszakot, és a szabályzatnak megfelelő pénzügyi és szakmai elszámolással lezárta a 2019-ben megválasztott vezetőség munkáját. Egyúttal felkérte a közgyűlést egy új vezetőség megválasztására a 2023–2024-es időszakra. A közgyűlés az alábbi vezetőséget választotta meg; elnök: Jan Nováček; alelnök: Julia Gresky (German Archaeological Institute, Berlin); titkár és kincstárnok: Barbara Tessmann (Museum of Prehistory and Early History, Berlin); bizottsági tagok: Birgit Grosskopf (Blumenbach Institute, Göttingen), Katharina Fuchs (University of Kiel), Felix Engel (University of Freiburg), Alexander Lutz (FOM Essen). A közgyűlésen emellett fontos eszmecsere zajlott a német nyelvterületen zajló, antropológiát érintő folyamatokról. Sajnos Németországban is tapasztalható a hallgatók, valamint az antropológiai képzési programok és műhelyek számának csökkenése, míg a vizsgálandó anyagok és a megválaszolendő kutatási kérdések köre rohamosan nő. Az alapkutatásokra és örökségvédelemre fordítható források általános csökkenése csak az egyik lehetséges oka ezeknek a folyamatoknak. A közgyűlés egyetértett abban, hogy a GfA-nak hatékonyabban kell képviselnie a szakma érdekeit mind a szabályzási környezet kialakítása, mind a forráselosztás, mind az intézményi döntéshozatal során. Az elnökség vállalta, hogy a jövőben erősíteni fogják a formális és informális kapcsolataikat ezeken a fórumokon, de emellett hangsúlyozták az egyes szakmabeliek erőfeszítéseinek fontosságát is az ismeretterjesztés és a közönségkapcsolatok terén.

A szokásoktól eltérően a 2023-as konferencián nem jelentették be a 2025-ös konferencia helyszínét, mivel a rendezvény szervezését még egyik műhely sem vállalta. A konferencia zárónapján csoportos múzeumlátogatásra volt lehetőség a Museuminsel intézményeiben.

Bereczki Zsolt

Beszámoló
a Török Aurél Embertani Egyesület 4. konferenciájáról
(Marosvásárhely, Románia – 2023. október 6–8.)

A Török Aurél Embertani Egyesület 4. konferenciáját Marosvásárhelyen tartották 2023. október 6–8. között a marosvásárhelyi várban. Az eseményt a Gál Szilárd Sándor és a Maros Megyei Múzeum Történelmi Osztálya szervezte a Maros Megyei Tanács és a Marosvásárhelyi Kulturális és Művészeti Központ támogatásával. A rendezvényre négy év kihagyás után került sor, mivel a koronavírusjárvány miatt személyes részvétellel megtartott rendezvényre hamarabb nem volt lehetőség.

A konferencia ismét összehozta a Kárpát-medence és környékének antropológusait. Az idei téma Közép- és Kelet-Európa tipikus és atipikus emberi temetkezései voltak. A találkozó programjában 17 szóbeli előadás és 6 poszterbemutató szerepelt. Az előadások során a közönség hallhatott bronzkori, vaskori, császárkori, avar kori, és klasszikus középkori régészeti lelőhelyek leleteiről, és különböző genetikai és paleopatológiai vizsgálatok eredményeiről. A rendezvény munkanyelve az angol volt.

A rendezvény lehetőséget nyújtott arra, hogy a magyar, román, szerb, horvát, és amerikai kollégák összehasonlítsák és megvitassák a tudományterület helyzetét saját országaikban, beszámoljanak tudományos eredményeikről, és esetleges közös projekteket tervezzenek. Az egyesület közgyűlésére nem került sor, mivel a hivatalos egyesületi és pénzügyi működést a vezetőség még a világjárvány alatt felfüggesztette. Így az egyesület mentesül a romániai egyesületi szabályzás által elvárt komoly adminisztratív feladatok alól, de a nevéhez kapcsolódó tevékenységeket és programokat továbbra is lebonyolíthatja.

A konferencia zárónapján egy közös kirándulásra is sor került, amely során a közeli Mikháza római castrumának feltárását és a készülő látogatóközpontot lehetett megtekinteni, illetve lehetőség volt a ferences kolostorban végzett legújabb kutatások megismerésére is.

Bereczki Zsolt

* * *

**Olivier Dutour francia antropológus professzort (Université Paris Sciences et Lettres,
Párizs – Université Bordeaux Montaigne, Pessac Cedex, Franciaország)
a Szegedi Tudományegyetem 2023. évi díszdoktorává avatták**

Prof. Olivier Dutour

Olivier Dutour négy évtizede, orvosi tanulmányaival párhuzamosan kezdte történelmi antropológiai kutatásait. Az orvosi diploma megszerzése után egy CNRS expedíció vendégkutatójaként nyugat-afrikai neolitikus telepek feltárásában vett részt, a leletek antropológiai, paleopatológiai feldolgozásait végezte el. Eredményeit PhD értekezésében foglalta össze, majd a „Hommes fossiles du Sahara” című könyvében is megjelentette. Időközben reumatológiából, belgyógyászatból szakvizsgázott és reumatológusként dolgozott. Szakorvosi ismereteit és történelmi antropológiai tapasztalatait együttesen kamatoztatta a humán paleopatológiai kutatás területén. Már egészen fiatalon szakterülete nemzetközileg is jól ismert szakemberévé vált. CNRS kutatóként előbb Marseille-ben, majd Aix-en-Provence-ban dolgozott. 1994-ben kapott professzori kinevezést a Marseille-i Orvostudományi Karra, ahol egy új biológiai antropológiai kutatóegységet hozott létre és irányított 2012-ig. 2007–2012 között a University of Toronto professzora is volt, ahol rendszeresen oktatott és kutatott a biológiai antropológia különböző területein. 2010 óta az École Pratique des Hautes Études, Université Paris Sciences Lettres tanszékvezető egyetemi tanára. 2023 tavaszáig a 5199 sz. 'PACEA' CNRS, University of Bordeaux biológiai antropológiai kutatócsoport senior kutatója volt, jelenlegi kutatóhelye a University of Bordeaux Montaigne.

Dutour professzor a biológiai antropológia aránylag szűk tudományterületén nemzetközi összehasonlításban is magasnak számító hétezer fölötti idézettséggel, 44-es Hirsch indexszel

rendelkezik, amelyek háttérben több mind 300 publikációja, közte több mint 200 lektorált folyóiratcikke áll. Tucatnyi nemzetközi tudományos társaság tagja, közülük soknak elnöke, elnökségi tagja volt az elmúlt évtizedekben. Jelentős nemzetközi szakfolyóiratok szerkesztőbizottsági tagja, bírálója; a biológiai antropológia területén számos nemzetközi testület szakértője.

Olivier Dutour több mint 30 éve áll szoros szakmai kapcsolatban a Szegedi Tudományegyetem (illetve jogelődje, a József Attila Tudományegyetem) Embertani Tanszékével. 1991 és 1993 között a tanszék akkori vezetőjével, Farkas L. Gyula egyetemi tanárral társ-témavezetésben irányították Pálfi György (a tanszék jelenlegi vezetője) kutatásait. Pálfi György 1993-ban az Université de Provence (Aix-en-Provence) intézményben védte meg az első francia-magyar kettős témavezetésű ún. co-tutelle PhD értekezést. Olivier Dutour és volt tanítványa az 1990-es években több magyar, francia és francia-magyar (OTKA, CNRS, Fondation Fyssen, bilaterális Balaton Program stb.) kutatási projekt társtémavezetői vagy együttműködő partnerei voltak. Az együttműködésekben, szakmai csereutakban a JATE Embertani Tanszék több oktatója és hallgatója vett részt. 1999-ben, majd 2000-ben két újabb közös co-tutelle doktori kutatás indult, amelyek 2003-ban, ill. 2004-ben két újabb sikeres PhD védéshez vezettek (Maczel Márta, Yann Ardagna), Marcsik Antónia (JATE, majd SZTE Embertani Tanszékének korábbi vezetője) és Olivier Dutour társ-témavezetésével.

Olivier Dutour professzor az 1990-es évek második felétől a marseille-i és szegedi antropológiai tanszék közötti együttműködést további szegedi egyetemi egységek felé bővítette. 1997-től a SZOTE Klinikai Mikrobiológiai Intézetével, 1998-tól a SZOTE Igazságügyi Orvostani Intézetével indítottak együttműködést, közös kutatásokat. Előbbivel közös szegedi és budapesti konferencia és szakkönyv megjelenése, utóbbival egy SZOTE-Marseille magyar-francia Balaton projekt, számos publikáció, tanulmányút és egy PhD értekezés említhető eredményként. Olivier Dutour és Pálfi György koordinálásában az Université de la Méditerranée delegációja 1997-ben dékányi-rektori szintű tárgyalásokat folytatott Szegeden a JATE és a SZOTE vezetőivel. A JATE akkori rektora a szegedi Embertani Tanszék javaslatára Olivier Dutour professzornak a kiemelkedő együttműködés-építés elismeréseként 1998-ban Bartucz Díjat adományozott.

Olivier Dutour 1993 óta a JATE és SZOTE, később SZTE munkatársaival és hallgatóival Franciaországban, Magyarországon és további országokban (pl. Toulon 1993, Brüsszel 1996, Budapest 1996, Szeged 1997, 2009, 2012, 2022, Bradford 1999, Marseille 2001, Bordeaux 2014) összesen mintegy tucatnyi nemzetközi konferenciát szervezett. Ezek közül is kiemelkedik az ICEPID (International Congresses on the Evolution and Paleoepidemiology of Infectious Diseases) rendezvénysorozat, amelynek már a [7. rendezvénye zajlott le 2022 júliusában](#) az SZTE TTIK Biológia Intézetében. Az első, 1993-as touloni konferencián elhangzottakat egy évvel később közösen szerkesztett [tanulmánykötet](#) megjelenése tette időtállóvá. A sorozat három magyarországi eseménye összesen közel négyszáz kiemelkedő tudományos szakembert vonzott a Szegedi Tudományegyetemre, ill. jogelődeire. A JATE, a SZOTE és a Université de la Méditerranée 1997-ben közösen rendezett ICEPT (International Conference on the Evolution and Paleoepidemiology of Tuberculosis) konferenciáját 1999-ben közös szerkesztésű [tanulmánykötet](#) megjelenése követte.

A Szegedi Tudományegyetemen Szent-Györgyi Albert Nobel-díjának 75. évfordulójára (2012) rendezett hat ünnepi [szakmai konferencia](#) egyetlen külföldi társelnöke Olivier Dutour professzor volt. Az ICEPT-2 (Tuberculosis Evolution) rendezvényt az első szegedi ICEPT konferenciához hasonlóan nemzetközi kiadvány követte, ezúttal a Tuberculosis szakfolyóirat [különszáma](#) formájában. Egy évvel a 2022-es szegedi ICEPT-3 konferencia után, 2023 végén újabb közös Tuberculosis tanulmánykötet jelent meg Olivier Dutour társszerkesztésében.

Dutour professzor negyedik francia-magyar közös (co-tutelle) témavezetésű doktoranduszának PhD védésére 2013 májusában került sor a Szegedi Tudományegyetemen (Paja László, témavezetők: Olivier Dutour/Hélène Coqueugnot, Pálfi György). Ugyanebben az évben Olivier Dutour jelenlegi intézménye, az École Pratique des Hautes Études PSL együttműködési megállapodást kezdeményezett a Szegedi Tudományegyetemmel. A két intézmény közötti tudományos és oktatási együttműködési megállapodás rektori szintű aláírására 2013 őszén, megújítására 2023 őszén került sor. Az egyezmény egy újabb, bilaterális, interdiszciplináris co-tutelle PhD kutatás sikeres megvalósítására adott lehetőséget (William Berthon, védés: Szeged, 2019 december; témavezetők: Olivier Dutour/Hélène Coqueugnot, Pálfi György/Révész László).

Az egyezmény ezen túl két újabb, kiváló eredménnyel zárult francia-magyar HPC (Hubert Curien – Balaton) kutatási együttműködési projekt végrehajtásának is keretet adott.

Olivier Dutour professzor kiemelkedő nemzetközi tudományos teljesítménye több mint három évtizede szorosan kötődik a Szegedi Tudományegyetem munkatársaival folytatott együttműködéshez. Háromszáz fölötti tudományos publikációja közül mintegy száz tanulmányban találunk SZTE-s társszerzőket. Ehhez nagyban hozzájárult az öt sikeres co-tutelle témavezetés és a nagyszámú közös kutatási projekt. Olivier Dutour nem csak a tudományos kutatás terén, hanem az oktatásban is folyamatos együttműködésre törekedett szegedi partnereivel. Különböző intézményközi, Erasmus és egyéb nemzetközi projektek keretében az utóbbi másfél évtizedben előadásaival folyamatosan részt vett - és részt vesz az SZTE Biológia Intézet és Biológia Doktori Iskola mester- és doktori képzési, kutatási programjaiban.

Olivier Dutour 1991-ben kezdődött szegedi együttműködései ma is töretlenek, és a következő években is folytatódnak: Dutour professzor munkatársaival bekapcsolódott az SZTE Embertani Tanszék „Mohács 500” projektjébe is.

Kiemelkedő nemzetközi tudományos teljesítménye, a biológiai antropológiai felsőoktatás terén végzett iskolateremtő munkássága, és különös tekintettel a Szegedi Tudományegyetemmel (és annak jogelődeivel) folytatott több mint három évtizedes, rendkívüli hatékonyságú tudományos és oktatási együttműködése alapján Olivier Dutour professzort a Szegedi Tudományegyetem Embertani Tanszéke őszinte tudományos meggyőződéssel és teljes egyetértéssel javasolta 2023 év elején a Szegedi Tudományegyetem „Doctor Honoris Causa” címére. Az előterjesztést valamennyi érintett fórum – a Szegedi Tudományegyetem Biológiai Intézete, a Természettudományi és Informatikai Kar, illetve az SZTE Szenátusa egyhangúlag támogatta.

Olivier Dutour paleoradiológiai vizsgálatok közben a Szegedi Tudományegyetem Radiológiai Tanszékén 2014-ben (fotó: Pálfi György)

Dutour professzor átveszi a díszdoktori címet Prof. Dr. Rovó László Rector Úrtól a Szegedi Tudományegyetem Napján, 2023. november 11-én (fotó: Szegedi Tudományegyetem)

Terepantropológiai vizsgálatok a Szegedi Tudományegyetem Embertani Tanszék 2022-es tömegsírfeltárásán a Mohácsi Nemzeti Emlékhelyen (fotó: Pálfi György)

Olivier Dutour professzor személyében másodsorra vehetett át a biológiai antropológia képviselője „Doctor Honoris Causa” címet szegedi egyetemi vezetőtől. A József Attila Tudományegyetem, Természettudományi Kar, Embertani Tanszéke és akkori vezetője, Farkas L. Gyula professzor javaslatára Charles Susanne akadémikus, az Université Libre de Bruxelles akkori professzora és Humángenetikai Laboratóriumának vezetője vehette át a megtisztelő címet a JATE Rektortól 1994-ben. A SZTE és jogelődei immár 101 évre visszatekintő „Doctor Honoris Causa” [sorozatában](#) elnyert több mint 300 díszdoktori cím között Olivier Dutour a második antropológus, akit a szegedi intézmény díszdoktorává fogadott.

A felterjesztő SZTE Embertani Tanszékhez az őszinte gratulációkban csatlakozik a Magyar Tudományos Akadémia Antropológiai Osztályközi Tudományos Bizottsága.

Pálfi György, Molnár Erika, Bereczki Zsolt, Pap Ildikó, Hajdu Tamás

Találkozásom az első magyar Nobel-díjas kutatónővel

1973-ban évfolyamfelelőse voltam a 15 tagú biológia szakos évfolyamnak. Kevesen voltak, de tehetségesek. Egyetemi tanulmányaik befejezése után csak egy alkalommal találkoztam velük. 2023-ban olyan történt velem, amit soha nem lehet elfelejteni.

Az említett év október 12. napján a Szegedi Tudományegyetem ünnepség keretében fogadta ennek az évfolyamnak egyik tagját, Karikó Katalint, az első magyar Nobel-díjas hölgyet. Ez önmagában nem különleges hír, mert már eddig is több, mint száz hasonló híradás történt. De

október 14-én az évfolyam 9 élő tagja is összegyűlt, hogy felelevenítsék fiatalkori élményeiket és köszöntsék kiváló eredményeket és elismeréseket elért évfolyamtársukat. Megtiszteltek azzal, hogy engem is megívtak erre a találkozásra. Egy hónappal azelőtt törtem el a combcsontomat és lábadozó állapotban voltam, így legnagyobb sajnálatomra nem tudtam eleget tenni ennek a megtisztelő meghívásnak. Másnap felhívott egyik évfolyamtársuk és megkérdezte, hogy meglátogathat-e otthonomban Karikó Katalin. Örömmel mondtam igent.

És másnap, vasárnap délután bekövetkezett életem legszebb és felejthetlenebb eseménye, amikor személyesen találkozhattam otthonomban a Nobel-díjas kutatóval.

Nagyon sok alkalommal és sok helyen méltatták tudományos érdemeit, ismertették százánál több kitüntetését, díjait, elismerő okleveleit, címeit. Arról azonban nagyon keveset olvashattunk, milyen az egyénisége. Már önmagában az is különleges jellemre utal, hogy számos hivatalos elfoglaltsága mellett időt tudott szakítani arra, hogy több mint negyven éve nem látott, 92 éves beteg volt tanárját személyesen felkeresse. Az a rövid háromnegyedórás együttlét meggyőzött arról, hogy a kedves, figyelmes, szeretetreméltó, vidám Karikó Katalin jelleme nemcsak, hogy megmaradt, hanem még nemesebbé vált. Erről győződtem meg néhány mondatából.

Arra a kérdésre, hogy mire fordítja nyilvánvalóan nem kevés anyagi elismertségét, azt felelte: eddig sem volt aranyékszere sem jachtja. Eztán sem lesz. A jutalmakat kutatásra és a fiatalok támogatására fordítja.

Ahhoz, hogy valaki szép sikereket érjen el, jó házastársat kell választani.

Életében, negyven év alatt többször szüntették meg az állását, egyetlen tudományos pályázatát sem fogadták el, volt, amikor a kutatásához helyet sem biztosítottak, nem volt laboránsa, és minden betetőzéséként két évre még a családját is el kellett hagynia, hogy Németországban folytathassa kutatásait. Mindezeket részletesebben ismertette az általa írt és nekem dedikált „Áttörések – Életem és a tudomány” című könyvében. Ezekből azt a konzekvenciát vont le, hogy senkire sem haragszik és a rossz eseményekből is igyekezett a jót megtalálni.

Szabó Gábor volt rektor szerint, ha egy olyan tudósna, aki évtizedeken keresztül bízik elképzelésében és azt számos gátló tényező mellett be is tudja igazolni, egy külön Nobel-díjat lehetne adni, és ezt éppen Karikó Katalin érdemelné ki.

Beszélgetéseink során és könyvében is többször említette meg azokat, akik, általános iskolás korától kezdve élete során szerepet játszottak abban, hogy eljusson a tudomány csúcsára.

Egy nagyon szerény, de szeretettel élő családból hozta jó tulajdonságait. Így lett szerető házastárs, gyermekét féltőn, de okosan nevelő édesanya, a családi életet és a tudományos munkát összhangba hozni tudó hölgy, megőrizve nemeslelkű érzéseit, vidámságát és fiatalosságát. Kívánom Neki, hogy továbbra is maradjon ilyen szeretetreméltó egyéniség, érjen el további sikereket, családi életben legyen nagyon boldog és nagyon jó egészségben éljenek!

Miért írom le most mindezeket? Azért, mert nem tudom, hány magyar biológiai antropológusnak adatott meg az, hogy lakásán egy Nobel-díjas tudós személyesen meglátogassa.

Kati, köszönjük a sok millió megmentett életet!

Farkas L. Gyula